

Det stora domstolsutslaget i USA

Den amerikanska högsta domstolens utslag i måndags innebär att alla lagar och föreskrifter som stadgar undervisning av vita och negrer i skilda lokaler eller under skilda villkor är författningsstridiga och följaktligen ogiltiga. Då så gott som hela den amerikanska ungdomen går i offentliga skolor och då segregation förekommer i mer än en tredjedel av unionens stater, medför beslutet en omdaning av väldiga mått. Det är självfallet att ett sådant utslag inte kan omedelbart tillämpas; följden skulle bli kaos inom stora delar av skolväsendet. Högsta domstolen har därför vidtagit den ovanliga åtgärden att påbjuda särskilda överläggningar i höst rörande den stora reformens genomförande. Man beräknar att ett toltalt upphävande av segregationen kan komma till stånd först efter några år. Men att segregationen inom det offentliga skolväsendet kommer att upphävas står utom diskussion. Man vägrar inte att lyda ett högsta domstolens utslag; för övrigt skulle en sådan vägran av enskilda stater omedelbart leda till att unionen inställde alla bidrag till skolorna, och dylika bidrag behövs främst i de fattiga Sydstaterna, som hittills haft segregation.

Organisationen för främjandet av de färgades välfärd (NAACP), med den "vite" negrern Walter White i spetsen, har i samband med de nu avslutade processerna gång efter annan betonat att upphävandet av segregationen i skolorna är det väsentliga steget till avskaffande av all kvarstående segregation. "Vad det gäller" heter det i ett uttalande, "är det absurda segregationssystemet inte bara inom undervisningen utan också på alla andra områden av landets offentliga liv... Vårt folk kan inte förbli halvt enat och halvt segregerat i dag lika litet som det kunde förbli halvt fritt och halvt med slaveri för ett århundrade sedan."

I detta program instämmer båda de stora partierna. Mer energiskt än någon annan president har Harry Truman arbetat för negrernas och över huvud de skilda minoriteternas likställighet; den av honom tillsatta kommittén för medborgliga rättigheter har i sitt betänkande av år 1947 analyserat och utdömt allt slags förtryck och segregation med ojämförlig kraft och skärpa. Oppositionen inom den av äldre demokratiska Södern, kulminerande i dixiekraternas upprättande av en egen presidentkandidat år 1948, hindrade inte Truman att fullfölja denna från partiets äldre traditioner helt avvikande politik. Vid 1952 års nationalkonvent antog både demokrater och republikaner liberala programpunkter i negerfrågan. Eisenhower har helt följt sin företrädares linje. Inom de skolor för barn till militärer och andra funktionärer som unionen organiserar har segregationen steg för steg avskaffats, och samma strävan har framträtt inom försvarsväsen och förvaltning. Vid den nyssnämnda föreningen NAACP:s möte i mars — där total likställighet för negrerna proklamerades som målet att vinna 1963, hundra år efter Lincolns upphävande av slaveriet — försäkrade Eisenhower att "massan av amerikaner inte önskar någon differentiering mellan folkgrupper på grund av oviktiga ting som färg och ras".

Den omsvängning som föregått sedan årtionden, men blivit särskilt snabb de senaste åren beror på många omständigheter. Den ekonomiskt-sociala utveckling som höjt negrernas standard, de svartas utflyttning till norr och väster, deras insatser i kriget, vetenskapens klarläggande av att föreställningarna om väsentliga rasskillnader är illusioner — alla dessa faktorer har bidragit. Rörelsen för negrernas likställighet har kunnat stödja sig på den demokratiska idealism som kanske mer än på något annat håll dominerar den allmänna opinionen. Ut-

landets kritik av att frihetslandet förtrycker sina egna minoriteter har varit ett alltmer vägande argument för reformvännerna. Inför högsta domstolen åberopade justitieministern i december 1952 ett utlåtande av utrikesminister Acheson: "Andra folk kan inte förstå hur en sådan anordning (som skolsegregationen) kan finnas i ett land som påstår sig vara en fast anhängare av frihet, rättvisa och demokrati. Förenade staternas ärlighet på denna punkt blir bedömd efter dess gärningar likaväl som efter dess ord." "Rasdiskrimineringen är den amerikanska utrikespolitikens akilleshäla", telegraferade ambassadör Henry Cabot Lodge till det nyssnämnda mötet i mars.

Politiskt betyder omvälvningen att båda partierna sätter sig över den extrema sydstatsopinionen. Nordens och Västerns röster har blivit utslagsgivande, även inom det demokratiska parti som varit ett sydstatsparti, men främst under Franklin Roosevelt blev ett radikalt reformparti. Republikanerna flirtade visserligen vid 1952 års val icke utan framgång med konservatismen i Södern, men i rasfrågan frångår partiet inte sin liberala tradition. Det växande antalet röstberättigade negrer — mer än en miljon i Södern 1952 — spelar också en roll som pådrivare gentemot båda partierna; i flera stater både i norr och i söder kan negerrösterna bli tungan på vägen.

Inom Sydstaterna finns emellertid betydande folkgrupper som är förbittrade över hela likställighetstendensen. I skolfrågan har särskilt guvernör Byrnes i Syd-Carolina framträtt som extremisternas målsman; han har hotat med att på något sätt upprätthålla segregationen (eventuellt genom att formellt göra skolorna privata), även om högsta domstolen förbjöde den. Såsom Dagens Nyheter's New York-korrespondent rapporterat synes man emellertid tämligen allmänt vara villig att, om också under protester, medverka vid den nya ordningens upprättande.

Upphävandet av skolsegregationen kan väntas bidra till att efter hand andra kvarstående former av legal social segregation avskaffas. Även om en konventionell "segregation" i det personliga umgänget kan stå kvar — Nordstaternas exempel visar att detta är möjligt trots legal likställighet — går utvecklingen tydligt mot en mildring även av denna form. Som milstolpe i en liberal och humanitär omvandling har domstolsutslaget, det kan man med tillförsikt räkna på, en helt annan betydelse än de ovärdiga uppträden i senator McCarthys regi som under den senaste tiden fläkat den amerikanska demokratin.